

СТАНОВИЩЕ

от Атанас Николов Атанасов, професор в
Национална музикална академия „Проф. П. Владигеров“ – София
относно дисертационния труд на Валя Пламенова Янчовска

„Ролята на тембровия слух

за изграждане на музиканта-изпълнител“

за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“.

Дисертационният труд на Валя Янчовска „Ролята на тембровия слух за изграждане на музиканта-изпълнител“ представлява задълбочено интердисциплинарно изследване, базирано на знанията на докторантката в няколко научни области. Съчетаването на точните науки – физика и математика с въпроси от психологията и, разбира се, с теория на музиката и методическите проблеми при обучението в сферата на музикално-изпълнителското изкуство е предпоставка за създаване на един наистина широкообхватен научен труд. Насочването на Валя Янчовска към тази проблематика не е случайна – това личи и от нейната богата биография.

Родена в Мездра, Валя Янчовска отрано проявява интереси както към музиката (учи в музикална паралелка в основното училище), така и към точните науки (завършва Природо-математическа гимназия „Академик Иван Ценов“ – Враца със специалности математика и физика). Концертира активно като пианист – солист на Врачанска филхармония, изнася солов клавирен рецитал и едновременно с това участва и печели награди на национални олимпиади и състезания по физика, математика и математическа лингвистика. Надделяват интересите ѝ към музиката и тя продължава образованието си в АМТИИ – Пловдив. Концертира активно и печели редица награди на национални конкурси. Нейните качества на многостранно развита личност се проявяват по време на следването ѝ в докторантура и проличават както в избора на тема, така и в блестящото реализиране на избраната тема.

Дисертационният труд е отлично структуриран и съдържа увод, четири глави, заключение, библиография и приложения.

Изборът на темата е сполучлив поради актуалността на въпросите, разглеждани в отделните глави на научната разработка и особено във връзка с проблемите на тембъра в изпълнителското изкуство и при обучението по музика. Този избор е отлично мотивиран в уводната част, убедително са представени и поставените цели, а именно: да се изясни научно понятието тембър, да се обоснове ролята на тембровия слух в професионалната работа на музиканта, да се предложат методи и начини за развиване на тембровия слух в занятията по солфеж и в процеса на работа върху музикалния инструмент. Базиран върху голям брой изследвания на различни автори (а също и върху собствени експерименти на Валя Янчовска), научният труд изяснява връзката на тембровия слух с музикалните качества и способности, както и с музикалната памет и музикалните представи. Изяснено е и значението на тембровия слух в процеса на изпълнение и влиянието му върху интерпретацията на музикалното произведение.

В Първа глава на дисертационния труд авторката разглежда подробно физическата същност на звука и неговите свойства, като е обърнато внимание основно на факторите, определящи неговия тембър. Очевидно познанията на Валя Янчовска по физика и математика, както и нейният стремеж да представи явленията на достъпен език, са допринесли за това – сложните физически явления да станат ясни за по-широка аудитория. Забележителен е подходът на авторката към изясняването на поставената проблематика – в реализацията на тази глава се виждат ясно качествата на личността, съчетала в себе си знанията в сферата на физиката с усета на професионалния музикант.

Втора глава е посветена на тембровия слух и връзката на тембъра с другите свойства на тона – височина, сила и трайност. Като цитира изводите на известни учени и излага собствените си мисли и разсъждения, авторката прави категорични заключения относно взаимните влияния между различните свойства на тона. Безспорно тези връзки и влияния съществуват и те са доказани по безспорен начин, но все пак някои от заключенията могат да бъдат дискуссионни.

Същността на замисления труд е заложена в Трета и Четвърта глава – това е практическата насоченост на изследването. Разгледани са методите и различните подходи от педагогическа гледна точка за усъвършенстване на тембровия слух, както и значението на тембъра като изразно средство в процеса на интерпретация. Интересни са резултатите от проведеното от докторантката проучване, което представя мненията на случайно подбрани млади музикални изпълнители. Тези мнения са обобщени и водят до сериозни заключения. Стремещт да се намери практическо приложение на научната разработка се проявява особено в Четвърта глава, където са дадени конкретни препоръки за развиване на тембровия слух в занятията по солфедж и обучението по инструмент. Препоръките наистина биха допринесли за пълноценното развитие на младите музиканти, овладяващи изпълнителското изкуство. Развиването на тембровия слух обаче е важно не само за изпълнителите, тъй като тембровият слух помага, макар и косвено, във всички дейности, свързани с музика.

Постигането на целите и задачите в настоящия труд не изчерпва въпросите, свързани със свойствата на тона и по-конкретно с тембъра. Както докторантката се изразява, „направените изводи поставят нови въпроси и дават насока за нови търсения в различните области, които имат отношение към изпълнителското изкуство”. Според мен проблемите за тембъра в камерно-ансамбловата и оркестровата музика биха могли да бъдат разгледани много по-подробно, като се изясни научно и по експериментален път същността на така наречените „смесени тембри”. Такова изследване би могло даде известен принос и към изкуственото синтезиране на звук. Това, разбира се е в сферата на пожеланията за бъдещата научна работа на докторантката.

Като цяло основните научни и научно-приложни постижения в дисертационния труд са ясно формулирани в изброените от авторката приносни моменти. Считам, че трудът отговаря на критериите и показателите за придобиването на образователната и научна степен „доктор” съгласно Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото приложение. Моето мнение е, че такъв

вид изследване като обхват на специфична тематика се прави за първи път в България. Значимостта на дисертационния труд е както в областта на научните изследвания, така и в чисто практическата дейност, свързана с музикално-изпълнителското изкуство и педагогиката на обучение по солфеж и музикален инструмент. Считаю, че трудът може да се ползва не само от тясно специализирана аудитория, а и от по-широк кръг читатели (не само педагози и музиканти), интересувачи се от тази проблематика.

В заключение бих обобщил: дисертационният труд на Валя Янчовска „Ролята на тембровия слух за изграждане на музиканта-изпълнител“ представлява ценно изследване и има приносен характер както с отделни елементи и изводи, така и като цяло. **Давам положителна оценка за представения дисертационния труд и предлагам на научното жури да присъди на Валя Пламенова Янчовска образователната и научна степен „Доктор“.**

Проф. Атанас Атанасов

София, 05.02.2016 г.